

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 354

Usługi 2014

**Wybrane uwarunkowania
rozwoju usług**

Redaktorzy naukowci

Mirosława Pluta-Olearnik

Sylwia Wrona

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2014

Redaktor Wydawnictwa: Jadwiga Marcinek

Redaktor techniczny i korektor: Barbara Łopusiewicz

Łamanie: Beata Mazur

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,

w Dolnośląskiej Bibliotece Cyfrowej www.dbc.wroc.pl,

The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,

a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon

http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2014

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-442-4

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk i oprawa:

EXPOL, P. Rybiński, J. Dąbek, sp.j.

ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek

Spis treści

Wstęp	9
-------------	---

Część 1. Klient na rynku usług – adresat, partner, współtwórca usługi

Edyta Gołąb-Andrzejak: Relacje jako element wartości dla klienta na przykładzie hoteli Grupy Hotelowej Orbis	13
Agata Jonas: Postrzeganie przez klienta jego udziału w procesie kształtowania jakości usług	24
Katarzyna Kawaliło-Cześniak: Wpływ lojalnych klientów na rentowność przedsiębiorstwa	34
Jan Kreft: Crowdsourcing – darmowe źródło usług w mediach	43
Joanna Macalik: Współczesny odbiorca masowy jako wyzwanie dla usług muzealnych	51
Kazimierz Rogoziński: Service design – czworako ujęty	61
Wiesław Urban: Kształtowanie jakości współtworzonej z klientem w usługach	72

Część 2. Przedsiębiorstwa i instytucje usługowe – współczesne warunki rozwoju

Anna Drapińska: Sektor usług we współczesnej gospodarce w Polsce i na świecie	83
Marek Gnusowski: Franczyza w perspektywie usług profesjonalnych	94
Izabela Kowalik: Zastosowanie koncepcji CRM w samorządzie terytorialnym a koprodukcja usług publicznych	104
Dariusz Oczachowski: Personel małej organizacji usługowej. Szanse i zagrożenia w budowie relacji z dostawcami	116
Aleksander Panasiuk: Fundusze europejskie jako determinanta rozwoju przedsiębiorstw turystycznych	127
Krzysztof Rutkiewicz: Usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym w świetle polityki konkurencji Unii Europejskiej w latach 2009-2011	137
Elżbieta Skąpska: Znaczenie innowacji produktowych w usługach	150

Rafał Szymański: Wdrożenie strategii CSR w małej firmie – wyzwania i dobre praktyki.....	160
Andrzej Szymkowiak: Promocja usług na portalach zakupów grupowych – studium przypadku.....	170
Monika Wawer: Kształcenie pracowników w realizacji koncepcji zarządzania różnorodnością.....	178

Część 3. Usługi edukacji na poziomie wyższym – wyzwania dla polskich uczelni

Aleksandra Calka, Ryszard Kleczek: Postrzegane efekty kształcenia na uniwersytecie i ich przyczyny: jakościowe badanie eksploracyjne.....	191
Magdalena Daszkiewicz, Sylwia Wrona: Usługi szkoleniowe uczelni ekonomicznych – możliwości i wyzwania rynkowe.....	200
Dorota Kwiatkowska-Ciotucha, Urszula Żaluska: Rozwój uczelni poprzez wzrost aktywności w obszarze kształcenia ustawicznego.....	213
Hanna Mackiewicz: Odpowiedzialność nauczyciela akademickiego w pracy dydaktycznej.....	224
Ewa Malinowska, Małgorzata Wiśniewska, Piotr Grudowski: Pomiar jakości usług edukacyjnych z wykorzystaniem metody Kano.....	235
Anita Proszowska: Elektroniczne otwarte usługi edukacyjne – szansa czy zagrożenie dla współczesnej edukacji.....	248
Agata Szkiel: Integracja systemu zarządzania jakością oraz kontroli zarządzanej w Akademii Morskiej w Gdyni.....	259
Małgorzata Wiśniewska, Małgorzata Szymańska-Bralkowska, Grzegorz Zieliński: Determinanty jakości usług edukacyjnych.....	271
Joanna Wierzowiecka: Postrzeganie przez studentów Akademii Morskiej w Gdyni certyfikatów kompetencji z zakresu systemów zarządzania.....	281

Summaries

Part 1. Client on services market – addressee, partner, co-creator of the service

Edyta Gołąb-Andrzejak: Relationships as a part of value for a hotel customer on the example of the Orbis Group Hotels.....	23
Agata Jonas: The customer perception of their participation in the process of creation of the quality of services.....	33
Katarzyna Kawalilo-Cześniak: Effect of loyal customers profitability of the company.....	42

Jan Kreft: Crowdsourcing – free source of services in media	50
Joanna Macalik: Contemporary mass recipient as a challenge for museum services	59
Kazimierz Rogoziński: Service design – fourfold conceived.....	71
Wiesław Urban: Service quality formation during co-creation with the customer	80

Part 2. Enterprises and service companies – modern development conditions

Anna Drapińska: Services sector in the contemporary economy in Poland and in the world	93
Marek Gnusowski: Differences between franchise and professional service businesses	103
Izabela Kowalik: CRM concept implementation in the local government and co-production of public services.....	115
Dariusz Oczachowski: Personnel of small service organization. Chances and constraints in the creation of relations with suppliers	126
Aleksander Panasiuk: European funds as a determinant of development of tourist enterprises.....	136
Krzysztof Rutkiewicz: Services of General Economic Interest in the light of the European Union competition policy in the years 2009-2011	149
Elżbieta Skąpska: Importance of product innovation in services.....	159
Rafał Szymański: Implementation of CSR strategy in a small company – challenges and good practices	169
Andrzej Szymkowiak: Services promotion on group buying portals – case study.....	177
Monika Wawer: Education of employees in the realization of diversity management concept	187

Part 3. Education services at a higher level – challenges for Polish universities

Aleksandra Calka, Ryszard Kleczek: Perceived teaching effects at the university and their causes. Quality exploration research	199
Magdalena Daszkiewicz, Sylwia Wrona: Training services offered by universities of economics – opportunities and market challenges.....	212
Dorota Kwiatkowska-Ciotucha, Urszula Zaluska: Development of universities resulting from engagement in lifelong learning	223

Hanna Mackiewicz: Social responsibility of an academic teacher in educational work	233
Ewa Malinowska, Małgorzata Wiśniewska, Piotr Grudowski: The measurement of quality of educational services with the use of Kano method....	247
Anita Proszowska: Open online educational services – an opportunity or a threat to the modern education?	258
Agata Szkiel: Integration of quality management system and management control system in Gdynia Maritime University	270
Małgorzata Wiśniewska, Małgorzata Szymańska-Bralkowska, Grzegorz Zieliński: The determinants of the quality of educational services	280
Joanna Wierzowiecka: Perception of certificates of competence in the field of management systems by the students of Gdynia Maritime University ..	292

Anna Drapińska

Politechnika Gdańska

SEKTOR USŁUG WE WSPÓŁCZESNEJ GOSPODARCE W POLSCE I NA ŚWIECIE

Streszczenie: Sektor usług odgrywa coraz ważniejszą rolę w gospodarce światowej, a także w gospodarkach poszczególnych krajów. Również gospodarka polska ulega pod tym względem istotnym przeobrażeniom. Celem artykułu jest przedstawienie stanu i rozwoju sektora usług w ostatnich latach w Polsce na tle innych, wybranych krajów na świecie. Scharakteryzowane zostały najważniejsze wskaźniki obrazujące sektor usług w Polsce, takie jak liczba pracujących czy udział w wartości dodanej brutto. Pokazano również strukturę polskiego sektora usług, a także porównano sytuację z wybranymi krajami na świecie.

Słowa kluczowe: sektor usług, rozwój, gospodarka.

DOI: 10.15611/pn.2014.354.08

1. Wstęp

Sektor usług nabiera coraz większego znaczenia w gospodarce polskiej, jest również wiodącym sektorem wielu gospodarek na świecie. Wskazuje na to większość analiz statystycznych. Coraz częściej zauważa się także, że usługi zaczynają stanowić o konkurencyjności gospodarek na arenie międzynarodowej¹. W sektorze usług zatrudniony jest coraz większy odsetek siły roboczej. W 1950 r. było to 18%, w 1990 r. 31%, natomiast w 2007 r. już ponad 42% ogółu zatrudnionych². Należy jednak zaznaczyć, że niektórzy ekonomiści nie podzielają poglądu o dominacji sektora usług w gospodarkach wysoko rozwiniętych. Przykładowo Jan Owen Jansson twierdzi, iż dane statystyczne dotyczące sektora usług są w rzeczywistości o połowę niższe i utrzymują się na niezmiennym poziomie od ok. 30 lat³. Według niego dominacja

¹ G. Węgrzyn, *Rola sektora usług we współczesnej ekspansji gospodarczej*, <http://www.institut.info/Vkonf/site/39.pdf>.

² G. Węgrzyn, *Zatrudnienie a innowacyjność w sektorze usługowym*, [w:] *World Employment Report 2004-2005. Employment, Productivity and Poverty Reduction*, International Labour Office, Geneva 2005, [za:] J. Głuszyński, A. Kowalewska, T. Krynicki, J. Szut, *Analiza trendów rozwojowych sektora usług rynkowych w 2010 roku*, Podkarpackie Obserwatorium Rynku Pracy, Warszawa 2011.

³ J.O. Jansson, *The myth of the service economy – an update*, "Futures" 2009, no. 41, [za:] J. Głuszyński i in., wyd. cyt.

sektora usług we współczesnych gospodarkach jest statystyczną iluzją, która wynika z definicji sektora usługowego przyjmowanej przez urzędy statystyczne⁴.

Trzeba przyznać, że rzeczywiście różnice w przyjętym sposobie pomiaru sektora usług są problemem, który może przyczyniać się do odmienności w obrazie tego sektora w badanych gospodarkach. Różnice metodologiczne w przypadku poszczególnych opracowań statystycznych sprawiają, że ich porównywanie nie zawsze jest możliwe.

Również w tym opracowaniu niektóre wskaźniki (np. udział pracujących w sektorze usług) różnią się w zależności od przyjętej metodologii (np. sekcji zaliczanych do sektora usług; w statystyce międzynarodowej nie są wliczane niektóre sekcje, co powoduje zaniżenie udziału pracujących w usługach). Pomimo to, biorąc pod uwagę identycznie liczone indeksy w ramach jednego badania, można dokonywać porównań pomiędzy krajami w tym samym okresie. Niewątpliwie jednak analiza danych statystycznych, dokonywanie na jej podstawie oceny i wnioskowanie wymaga szczególnej uwagi, ostrożności i rzetelności. Biorąc pod uwagę wyżej wymienione okoliczności, w niniejszym referacie korzystano wyłącznie z jednego źródła danych, jakim był Główny Urząd Statystyczny.

W opracowaniu przedstawiono zmiany zachodzące w krajowym sektorze usług w okresie 1995-2012, a także światowe tendencje rozwoju sektora usług i sytuację Polski na tle wybranych krajów. Ze względu na wybiórczość dostępnych danych poszczególne analizy są dokonywane w różnych okresach.

2. Ewolucja sektora usług w Polsce w latach 1995-2012⁵

Podstawowymi miarami, które przyjęto do zilustrowania sektora usług w Polsce, są wartość dodana brutto⁶ oraz liczba pracujących. Wskazują one na wielkość tego sektora, jego rolę w gospodarce i zmiany, jakie się w nim dokonują. Wartość dodana brutto w sektorze usług w 2012 r. wyniosła 866 985 mln zł (tab. 1). Zebrane dane wskazują, że od roku 2000 wielkość ta zanotowała znaczny wzrost: o 482 318,9 mln zł, to jest o 55,6%.

Trzeba jednocześnie zauważyć, że tak duży wzrost wartości dodanej brutto w sektorze usług towarzyszył równomiernej tendencji wzrostowej wartości dodanej

⁴ J. Głuszyński i in., wyd. cyt.

⁵ Dane o liczbie pracujących oraz wartości dodanej brutto według rodzajów działalności podano zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Rodzajów Działalności Gospodarczej, wyd. 3 (ISIC Rev. 3) lub wyd. 4 (ISIC Rev. 4). Dane dla Polski podano według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007/NACE Rev. 2). PKD 2007 odpowiada Nomenklaturze Działalności we Wspólnocie Europejskiej NACE Rev.2. Z kolei ta opracowana została zgodnie z opracowaną przez ONZ Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Rodzajów Działalności ISIC Rev. 4 *International Standard Industrial Classification of all Economic Activities*.

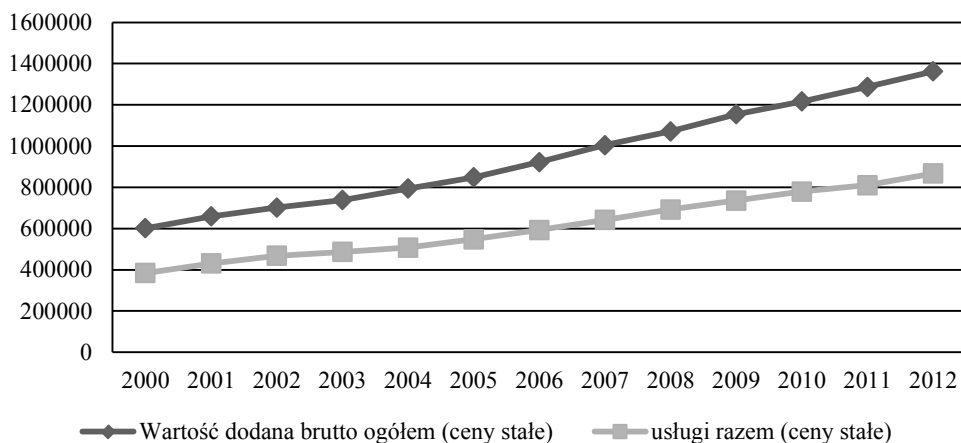
⁶ Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim (kosztami) GUS.

Tabela 1. Wartość dodana brutto w sektorze usług w Polsce w latach 2000-2012 (w mln zł; ceny stałe)

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
384666,7	431051,2	468023,6	486423,6	507945,9	547808	593407,9	641912,2	692228,4	735965,2	779426,9	810412,3	866985,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

brutto w całej gospodarce, zarówno liczonej w cenach bieżących, jak i stałych (rys. 1). Ważne więc, żeby przyjrzeć się wartościom wskazującym na miejsce usług i ich udział w gospodarce.

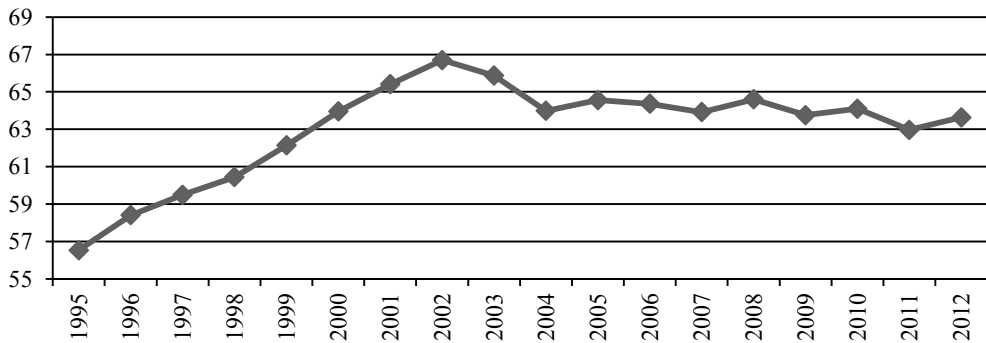
Rys. 1. Wartość dodana brutto w Polsce w latach 2000-2012 (w mln zł; ceny stałe)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analiza wielkości charakteryzujących udział wartości dodanej brutto w sektorze usług w wartości dodanej ogółem w latach 1995-2012 wskazuje, że zanotowany wzrost nie był równomierny (rys. 2). Przez siedem lat (do 2002 r.) udział usług w gospodarce stale rósł, od poziomu 56% do 64%. Rok 2002 był szczytowym momentem, od którego udział sektora usług utrzymuje się na dosyć stabilnym poziomie, 62-64%, ulegając w poszczególnych latach jedynie nieznacznym wahaniom. Tak więc w badanym okresie można zaobserwować dość znaczny (o 9 p.p.) wzrost udziału sektora usług w wartości dodanej brutto. Jednak w ostatnich latach mamy do czynienia ze stabilnym poziomem i jedynie niewielkimi wahaniem.

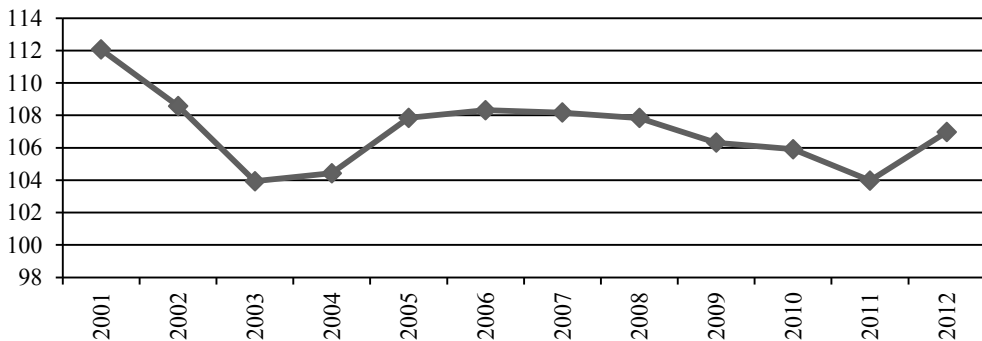
Dynamika wzrostu udziału wartości dodanej brutto w usługach kształtowała się bardzo różnie. Po początkowym spadku tempa wzrostu można odnotować, że od roku 2003 wzrost udziału sektora usług w wartości dodanej ogółem waha się w przedziale 4-8% i ma prawdopodobnie związek z wahaniami koniunktury (rys. 3).

Drugim miernikiem, który posłużył do analizy sektora usług w Polsce, jest liczba pracujących. W 2012 r. zatrudnionych w sektorze usług było ok. 8,5 mln osób

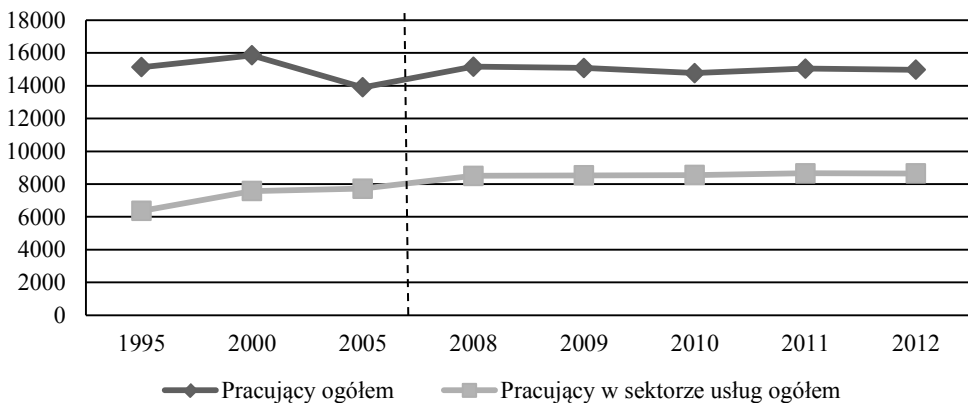
Rys. 2. Udział wartości dodanej brutto w sektorze usług w wartości dodanej ogółem (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rys. 3. Dynamika wartości dodanej brutto w sektorze usług w Polsce w latach 2001-2012 (ceny stałe; rok poprzedni = 100)

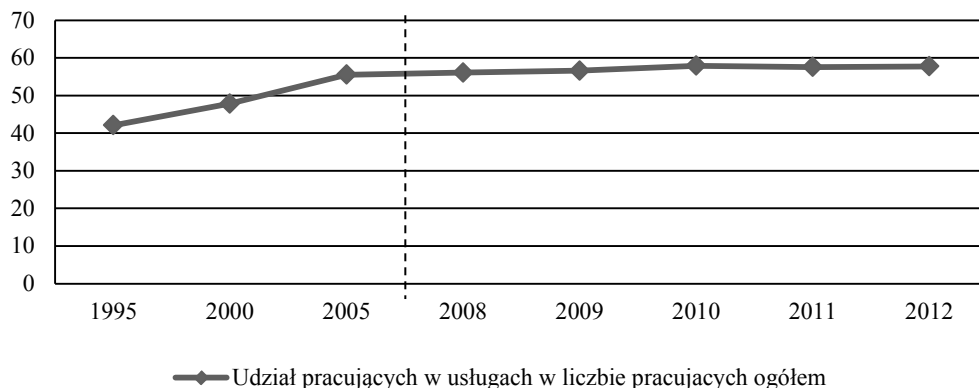
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rys. 4. Pracujący w Polsce w latach 1995-2012 (w tys. osób)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

(rys. 4), co stanowi 58% pracujących ogółem (rys. 5). Wielkości te w sektorze usług utrzymują się w okresie ostatnich pięciu lat na stabilnym poziomie. Największą, znaczną zmianę, podobnie jak poprzednio, można tu zaobserwować w porównaniu z okresem sprzed transformacji gospodarczej, czyli z rokiem 1995. Nastąpił tu wzrost o 2281 tys. osób pracujących w usługach. Stanowi to zmianę udziału pracujących w sektorze usług o ok. 15 p.p. (z 42% w 1995 r. do 58% w 2012 r.). Tendencje te zostały pokazane na poniższym rysunku.

Rys. 5. Udział pracujących w usługach w liczbie pracujących ogółem w Polsce w latach 1995-2012 (w %)

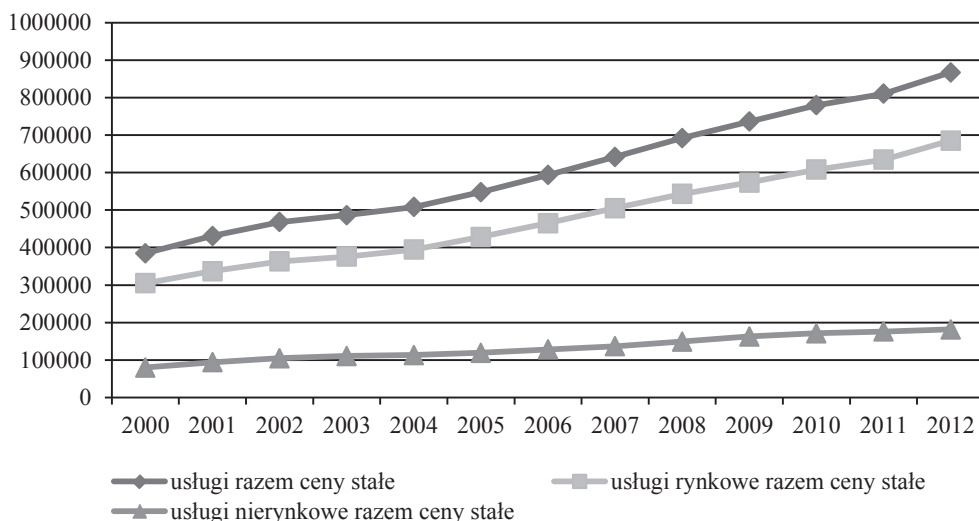
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Można więc stwierdzić, że rosnące wartości liczby pracujących czy wartości dodanej brutto w sektorze usług towarzyszą i są odzwierciedleniem rozwoju całej gospodarki w Polsce. Jednak rola sektora usług, jego udział w rozwoju gospodarczym utrzymuje się na dość wysokim, stabilnym poziomie co najmniej od kilku, kilkunastu lat.

3. Struktura sektora usług w Polsce w latach 1995-2012

Analizując ewolucję sektora usług, warto przyjrzeć się także zmianom w jego strukturze. W tym celu podzielono usługi na dwie podstawowe grupy: usługi rynkowe i nierynkowe. Przyjęto, że do sektora usług należą sekcje od G do T (PKD 2007), przy czym sekcje O, P, Q uznano za usługi nierynkowe, pozostałe za rynkowe.

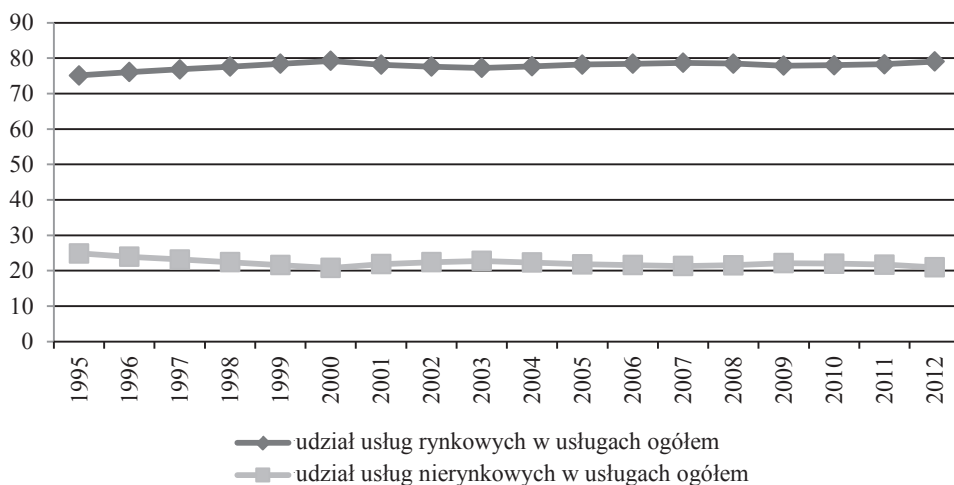
Stanowczo można stwierdzić, że w strukturze wartości dodanej brutto sektora usług największe znaczenie mają usługi rynkowe, których udział w sektorze usług wynosi obecnie blisko 80%. Na podstawie zebranych danych również jednoznacznie można stwierdzić, że za wzrost wartości dodanej brutto w usługach, odnotowany w wartościach realnych, odpowiedzialna jest właśnie grupa usług rynkowych, która w badanym okresie odnotowała wyraźny wzrost: z 304 796 mln zł w 2000 r. do 685 425 mln zł w roku 2012 (o 55,5%; rys. 6).

Rys. 6. Wartość dodana brutto w sektorze usług w Polsce w latach 2000-2012 (w mln zł; ceny stałe)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jednocześnie trzeba zauważyć, że struktura sektora usług w badanym okresie nie zmieniła się znacząco. Udział usług rynkowych w sektorze usług wzrósł z 75% do 79%, przy jednoczesnym spadku udziału usług nierynkowych (rys. 7). Zatem udział wartości dodanej brutto usług rynkowych w 2012 r. w całym sektorze usług wzrósł

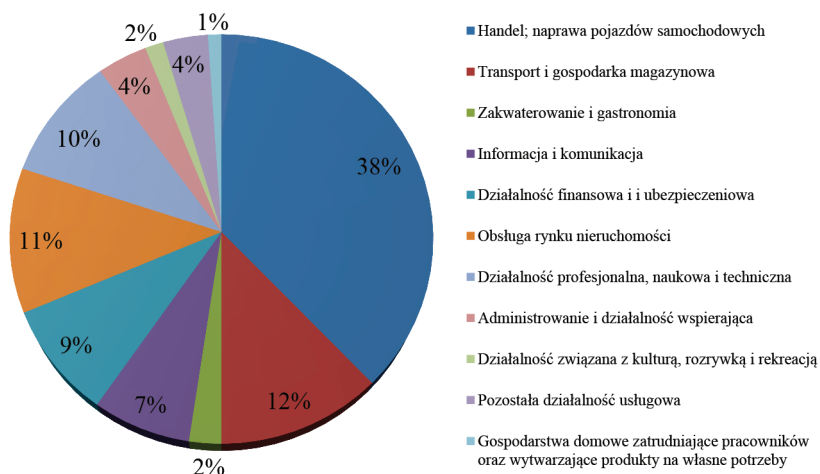

Rys. 7. Udział wartości dodanej brutto w sektorze usług w wartości dodanej ogółem w Polsce w latach 2000-2012 (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

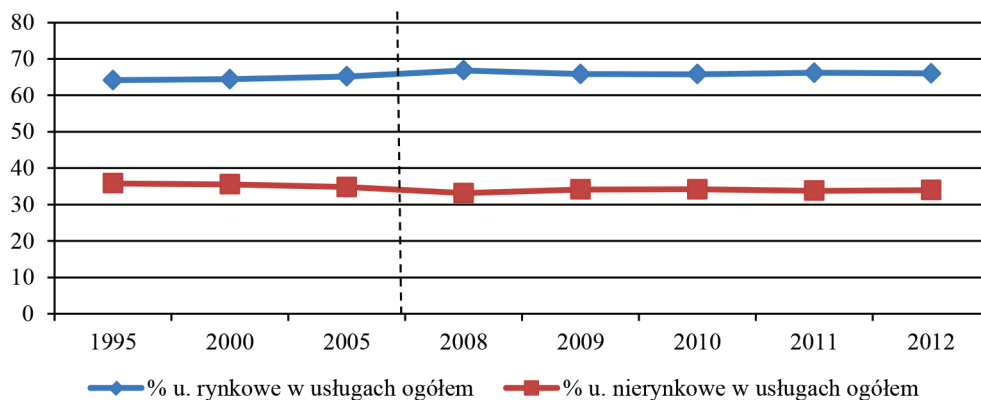
jedynie o 4 p.p. w porównaniu z rokiem 1995. Zjawisku temu towarzyszył jednocześnie spadek udziału wartości dodanej brutto usług nierynkowych w sektorze usług (również o 4 p.p.).

W grupie usług rynkowych największy udział ma handel i naprawa pojazdów samochodowych. Usługi te stanowią 38% wszystkich usług rynkowych. Na drugim miejscu plasuje się transport i gospodarka magazynowa (12%), następnie obsługa nieruchomości (11%), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (10%), działalność finansowa i ubezpieczeniowa (9%). Pozostałe usługi mają kilkuprocentowy udział w usługach rynkowych (rys. 8).

Rys. 8. Struktura usług rynkowych w Polsce w roku 2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rys. 9. Struktura sektora usług pod względem liczby pracujących w latach 1995-2012 w Polsce (w %)

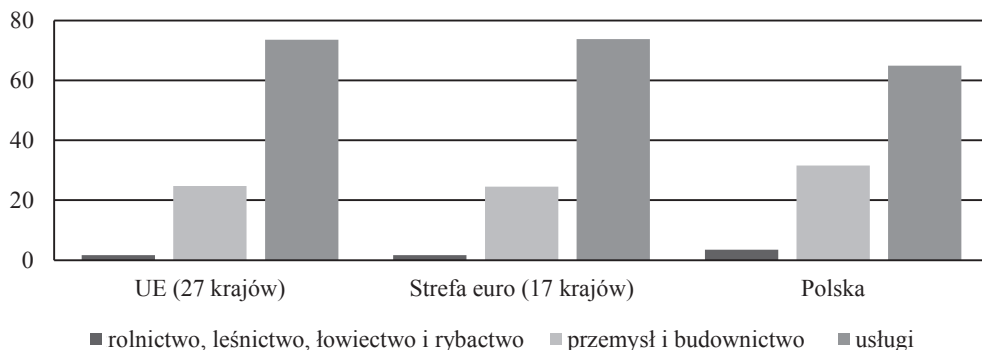
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Można jednocześnie stwierdzić, że przedstawiona struktura usług rynkowych od roku 2000 nie uległa większym zmianom. Zanotowane wahania kształtują się na poziomie 1 p.p.

Analiza struktury sektora usług pod względem liczby pracujących w nich osób również wygląda dosyć stabilnie i nie podlegała większym wahanom na przestrzeni badanych lat. Udział usług rynkowych w usługach ogółem zwiększył się o 2 p.p. (z 64% w 1995 r. do 66% w 2012 r.), przy jednoczesnym identycznym spadku udziału usług nierynkowych w tym samym okresie. Tendencje te przedstawiono na rysunku 9.

4. Sektor usług w Polsce na tle innych krajów

Jak wskazano wcześniej, udział wartości dodanej brutto w sektorze usług w 2010 r. w Polsce wynosił prawie 65% wartości brutto ogółem. Wielkość ta jest niższa od średniej krajów Unii Europejskiej, dla której wyniosła ona w tym samym roku 74%. Różnica jest dosyć spora i wynosi ok. 9 p.p. Niższy udział sektora usług w Polsce rekompensowany jest przez sektor przemysłu i budownictwa, którego udział jest większy (32%) niż średnia krajów europejskich (25%). Przedstawione to zostało na poniższym rysunku.

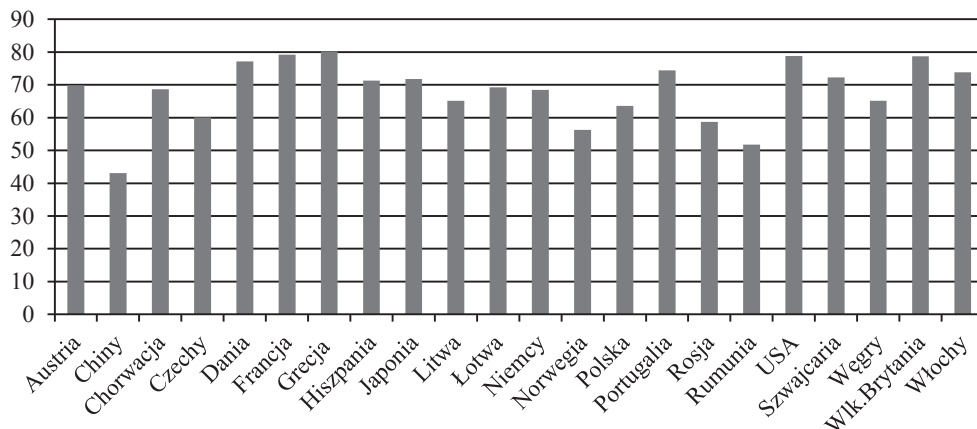

Rys. 10. Struktura wartości dodanej brutto w Polsce i UE w 2010 r. (ceny bieżące; w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Pomimo tak wysokiej średniej wartości europejskiej odnoszącej się do sektora usług zauważyć można wyraźne różnice pomiędzy poszczególnymi krajami (również poza UE): tymi, w których usługi są mocno rozwinięte, a tymi, w których sektor ten zajmuje mniej znaczące miejsce. Do krajów, w których udział wartości dodanej w usługach jest największy, należą: Grecja (80,2%), Francja (79,2%), USA (78,8%), Wielka Brytania (78,7%), Dania (77,1%), Portugalia (74,4%), Włochy (73,8%), Szwajcaria (72,3%), Japonia (71,8%), Hiszpania (71,3%; rys. 11). Mniejsze znaczenie w gospodarce mają usługi w takich krajach, jak: Chiny (43%), Rumunia (51,8%),

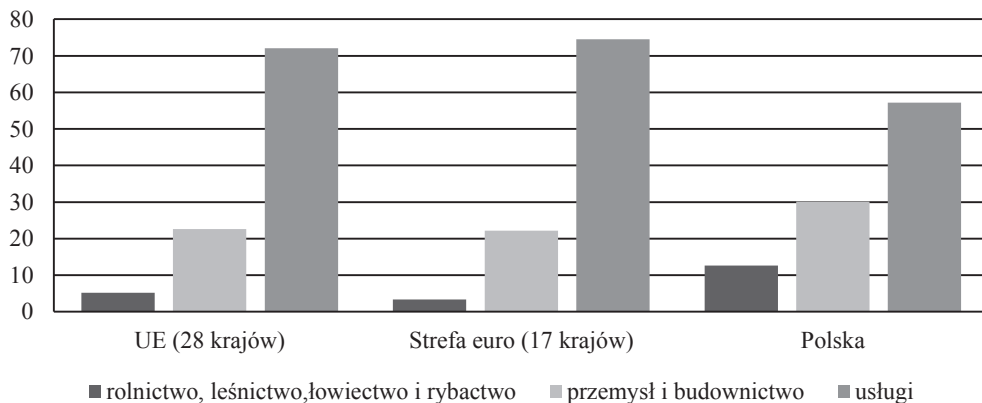
Norwegia (56,3%), Rosja (58,7%), Czechy (60,1%). Największą grupę stanowią kraje, w których wartość dodana brutto w usługach zajmuje 60-70% wartości dodanej ogółem (np. Austria, Chorwacja, Litwa, Łotwa, Niemcy, Węgry). Do nich należy również Polska.

Rys. 11. Udział wartości dodanej w usługach w wartości dodanej ogółem w 2012 r. (%)

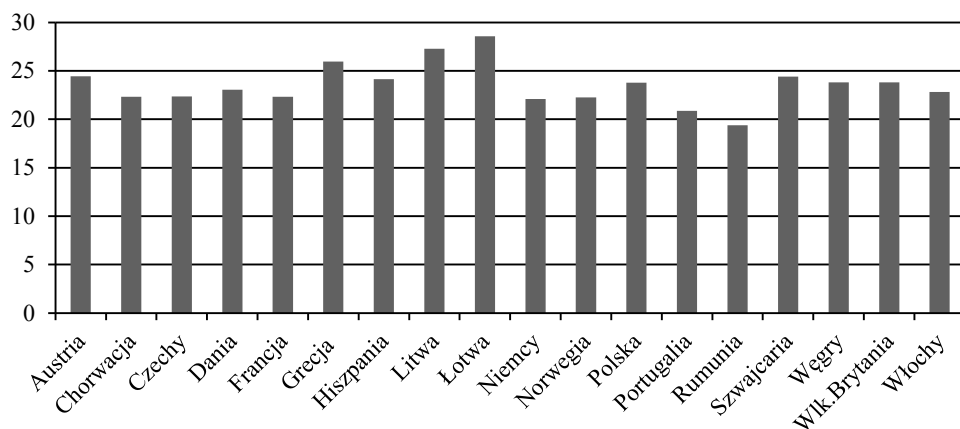
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analiza udziału pracujących w poszczególnych sektorach wskazuje na podobne wnioski, jednak różnica pomiędzy wielkościami w Polsce i UE jest nieco większa. Udział pracujących w usługach w 2012 r. w Polsce wynosił 57,2%, podczas gdy średnia w UE w tym samym roku to 72,1% (ok. 15 p.p. więcej). Tendencje te ilustruje poniższy rysunek.

Rys. 12. Pracujący (przeciętna w 2012 r.) według rodzajów działalności w Polsce i UE (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rys. 13. Udział pracujących w usługach w liczbie pracujących ogółem w roku 2012 (w %)

Źródło: jak w rys. 1.

Ciekawa sytuacja rysuje się po analizie udziału pracujących w usługach w poszczególnych krajach. Otóż okazuje się, że pomimo różnic w udziale sektora usług w wartości dodanej udział pracujących w tym sektorze w poszczególnych krajach plasuje się na bardzo podobnym poziomie. Najwyższe wartości można zanotować w takich krajach, jak Łotwa (28%), Litwa (27%) czy Grecja (26%). W pozostałych państwach wielkości te kształtują się w przedziale 20-25% (rys. 13). Niestety, z powodu różnicy w stosowanej metodzie⁷ nie można wyciągać zbyt pochopnych wniosków, gdyż po dokonaniu pełnych obliczeń mogłoby się okazać, że różnice w zatrudnieniu istnieją i wynikają z liczby pracujących w nieuwzględnionych sekcjach, a więc ze struktury zatrudnienia w poszczególnych sekcjach sektora usług.

5. Podsumowanie

Po dokonaniu analizy danych statystycznych dotyczących tendencji sektora usług w Polsce i wybranych krajach w latach 1995-2012 można stwierdzić, że:

1. Udział sektora usług w wartości dodanej brutto w Polsce wynosił w 2012 r. 65%, jednocześnie udział pracujących w tym sektorze plasował się na poziomie 58%.

2. W porównaniu z rokiem 1995 badane wartości znacznie wzrosły, jednak od kilkunastu lat utrzymują się na podobnym poziomie, ulegając jedynie nieznacznym

⁷ Podane dane dotyczą liczby pracujących według rodzajów działalności na podstawie międzynarodowej standardowej klasyfikacji rodzajów działalności isic rev. 4 *International Standard Industrial Classification of all Economic Activities* (pkd 2007/nace rev. 2), zgodnie z którą do sektora usług zaliczono sekcje: handel; naprawa pojazdów samochodowych (G), transport i gospodarka magazynowa (H), działalność finansowa i ubezpieczeniowa (K), obsługa rynku nieruchomości (L).

wahaniami; udział sektora usług w gospodarce narodowej jest stabilny pomimo wzrostu wielkości nominalnych.

3. Dominującą rolę w sektorze usług w Polsce pełnią usługi rynkowe, których udział w wartości dodanej brutto wynosi 80%; wśród nich największą grupę stanowi handel i naprawa pojazdów samochodowych (38%).

4. Struktura sektora usług (uwzględniająca usługi rynkowe i nierynkowe) utrzymuje się bez znaczących zmian od roku 1995.

5. Udział sektora usług (zarówno wartości dodanej brutto, jak i liczby pracujących) w polskiej gospodarce jest niższy od średniej europejskiej.

6. Do krajów o największym udziale sektora usług w wartości dodanej brutto należą: Grecja (80,2%), Francja (79,2%), USA (78,8%) oraz Wielka Brytania (78,7%).

7. Wśród krajów o najmniejszym udziale sektora usług w wartości dodanej brutto znajdują się: Chiny (43%), Rumunia (51,8%), Norwegia (56,3%), Rosja (58,7%).

W badanym okresie Polska gospodarka uległa dużym przeobrażeniom, rola sektora usług znacznie zwiększyła się zarówno pod względem udziału w tworzeniu PKB, jak i liczby zatrudnionych. Ciągle jednak istnieje spory dystans pomiędzy znaczeniem sektora usług w Polsce i krajach, których gospodarki zaliczane są do wysoko rozwiniętych.

Literatura

- Głuszyński J., Kowalewska A., Krynicki T., Szut J., *Analiza trendów rozwojowych sektora usług rynkowych w 2010 roku*, Podkarpackie Obserwatorium Rynku Pracy, Warszawa 2011.
- Jansson J.O., *The myth of the service economy – an update*, "Futures" 2009, no. 41.
- Roczniki Statystyczne GUS za lata: 2013, 2010, 2005, 2000.
- Węgrzyn G., *Rola sektora usług we współczesnej ekspansji gospodarczej*, <http://www.instytut.info/Vkonf/site/39.pdf>.
- Węgrzyn G., *Zatrudnienie a innowacyjność w sektorze usługowym*, [w:] *World Employment Report 2004-2005. Employment, Productivity and Poverty Reduction*, International Labour Office, Geneva 2005.

SERVICES SECTOR IN THE CONTEMPORARY ECONOMY IN POLAND AND IN THE WORLD

Summary: The services sector plays an increasingly important role in the global economy and in the economies of individual countries. Polish economy is undergoing transformation as well. The purpose of this paper is to present the state and development of the services sector in recent years in Poland against other selected countries in the world. The most important indicators of Polish services sector (such as the number of employees, or the participation in gross value added) were characterized. The structure of the Polish services sector was also shown. The situation was compared to selected countries.

Keywords: services sector, development, economy.